

هجانویسی کتیبه

E^dHu-ban a-ri-en<te>-
 im-ti hal-ki-ni hal ha-tám-te
 el ik-ku ta-ak-na ap-pi pi-ni ši-il
 ha-ak^dIn-su-uš -na-ak ša-ak^mŠu-ut
 ru-uk^dNah-hu-un-te[ik] li-ka-me ri
 ša-ak-ki
 AS^dLi-ia-an ul-hu la-an-ši-ti-ia-an^d
 Ba-ha-hu-ti-be-me mi-šir-ma-ak a-ak pi-it
 ta-ik a-ak hu-pe-e-[a-ak a-ah li-e tuk]
 el-ka-na-ši-ma si-ia-an e-ri-tim-ia
 ku-ši-h a-ak hu-pe-e mu-hu-du-...ul-li-e-na-
 h a-ak^dki-ri-ri-ša ru-du ri-ša[-ar]i-du-ni
 AS^dZa-mu-ul si-ia-an^dBa-ha-hu-ti-pe-me ri-
 e-ur-ma ku-ši-iš a-ak mi-šir-ma-ak a-ak pu-ut-
 ta-e pi-it-te-ak a-ak hu-pi-e a-ah
 li-e tuk el-ka-na-ši-ma si-ia-an be-
 ip-ši-h ku-si-h šu-pi-e a-ak
 ul-li-e pe-ip-li<h>
 Za-ba^dRa-te-pi
 NIN-a-li
 taš ú ku[-ši-h]

ترجمه کتیبه

(۱) ای خدای هوین اعلی
 سرور محبوب کشور همتی (عیلام)
 در برابر دروازه <ات> باید نصب شود این نوشته شیلهک
 اینشوشیناک پسر شوتروک
 نهفته فرمانروای حکومت گستر

(۲) خانه آجر طلائی شهر لیان از آن خدایان
 بهاهوتی^(۳) ویران شده بود دوباره
 محصور شد و باشد که در اینجا هدایایش پذیرفته شود
 [در مقابل دروازه؟] معبد آجری را
 ساختم و با قربانی هدایایش
 به خدای کریرش بانوی بزرگ تقدیم کردم

قرائت لوح سنگی یادبود

شیلهک اینشوشیناک فرمانروای بزرگ عیلام

در دوره میانه (۱۱۳۶ - ۱۱۵۵ ق.م)

رسول بشاش کنزق

در مأموریتی که در شهریور ماه سال ۱۳۷۷ به قصد بازدید از کتیبه‌های موجود در موزه تبریز به استان آذربایجان شرقی رفته بودم با لوح کتیبه دار سنگی بسیار ارزشمندی مواجه شدم که پس از مطالعه و قرائت آن و نیز ارسال گزارشی از مضمون کتیبه به استان لازم دانستم سابقه و ترجمه‌ای از این کتیبه با ارزش و مهم را بصورت مقاله‌ای مختصر در اختیار علاقمندان به این فصل از تاریخ سرزمین ایران قرار دهم لازم می‌دانم که در اینجا از توجه آقای جواد قندگر رئیس موزه تبریز که شرایط بازدید از اشیاء کتیبه دار موزه تبریز را جهت مطالعه فراهم آوردند صمیمانه تشکر و سپاسگزاری نمایم. این لوح سنگی که جزء اشیاء بازیافته فرهنگی هم اکنون در موزه تبریز نگهداری می‌شود دارای ۴۴ سانتیمتر طول، ۳۶ سانتیمتر عرض و ۱۰ سانتیمتر قطر می‌باشد با این توضیح که متأسفانه قسمت پائین کتیبه در سمت چپ شکسته به همراه انتهای سطرهایی از آخر کتیبه از دست رفته است. (عکس ۱)

پیام این لوح یادبود که مربوط به شیلهک اینشوشیناک پسر شوتروک نهفته فرمانروای عیلام میانه است در ۲۱ سطر بطور ناقص در سطح این لوح سنگی خطاب به خدای هوین در ارتباط با بازسازی خانه آجر طلائی شهر لیان (بوشهر امروز) برای خدای کریرش بانوی شهر لیان و نیز تعمیر و بازسازی بنای معبد شهر زمول برای خدایان بهاهوتی و خدای <شیر> زتی در چهار بخش جداگانه و در انتها ناقص به تحریر درآمده است.

معبد شهر زمول^(۴) را برای خدایان بهاهوتی
 که در مزرعه غله بنا کردم و ویران شده بود
 دیوارش را دوباره محصور کردم و باشد که در اینجا آن
 هدایایش با مهربانی پذیرفته گردد در مقابل دروازه [اش]، معبدی
 بنیان کردم و ساختم برای پرستش او و
 من نذورات او را ادا کردم
 ... خدای <نپی> رتبی^(۵) ...
 بانوی شهر...
 یاری می‌رساند من [ساختم]...

نکات و توضیح واژگان

۱- a-ri-en این ترکیب هجائی تاکنون بجز مورد^(۱) در هیچ
 متن عیلامی دیگر دیده نشده است.
 a-ri مترادف rug-bu در زبان اکدی به معنای سقف، بالا مرتبه
 آمده است.

(W.von Soden, AHw 68a CAD A/II2646)...

۲- la-an-ši-ti-ia-an این ترکیب هجائی بدون هجای آخر an و
 با هجای ši به جای ñ در این کتیبه، در متون دیگر عیلامی به
 معنای "طلائی" ترجمه شده است. هجای an-آخر احتمالاً
 تکرار هجای an خدای ترکیب هجائی بدی است.

۳- Ba-ha-hu-ti-be^d هینتز این ترکیب را خدایان نیکوکار و
 پزاره (M.Pézard) آنرا خدایان خالق جهان و بزرگ
 (F.Bork) نگهدارنده مکانها، و کونیک خدایان نگهدارنده
 زمین معنی می‌کنند.

۴- AsZa-mu-ul نام شهری است که برای نخستین بار در این
 کتیبه به آن اشاره می‌شود و احتمالاً از مناطق نزدیک با شهر
 لیان باید داشته باشد.

۵- Ra-te-pi^d خدای رتبی نام این خدا معمولاً بصورت:
 na-ap Ra-te-ip^d به معنی خدای تعدیه کننده، خدای شیر
 دهنده می‌آید. لکن در این کتیبه بدو عنوان na-ap یعنی
 "خدا" اما با شناسه an به همان معنی خدا آمده است.

منابع مورد استفاده

- W.Hinz und H. Koch, Elamisches Wörterbuch Teil 1,2
 Verlag von Dietrich Reimer in Berlin 1987
- Friedrich W.König, Die elamischen Königinschriften Graz

هکس شماره ۱

1965.

- Richard T. Hallock, Persepolis Fortification Tablets the
 University of Chicago Press, Chicago 1969

- George G.Cameron, Persepolis Treasury tablets the
 University of Chicago Press, 1948

- M.J. Sanjani, Textes Elamites et Accadeins de Tchoga Zambil
 Memoires, Tehran, Volume 1

- جورج گلشن، ایران در سینه دم تاریخ، انتشارات علمی و فرهنگی،
 ترجمه حسن انوشه، سال ۱۳۶۵

- دکتر محمد رحیم صراف، نقوش برجسته ایلامی، انتشارات جهاد
 دانشگاهی دانشگاه تهران، سال ۱۳۷۲

- والتر هیتس، دنیای گمشده عیلام، انتشارات علمی فرهنگی، ترجمه فیروز
 فیروزیا سال ۱۳۷۱

علمی به مجله اثر

دبیر کمیسیون بررسی
نشریات علمی کشور اعلام
کرد پیرو تاییدیه شماره
۳/۲۹۱۰/۴۷۴ مورخ
۷۹/۸/۲۹ و در اجرای آیین
نامه تسایید اعتبار و
تشخیص ضرورت انتشار
مجلات و نشریات علمی
و بر اساس رای یکصد و
سی و هشتمین جلسه
مورخ ۷۸/۷/۱۷ کمیسیون
بررسی نشریات علمی
کشور، مجله اثر حائز
شرایط دریافت درجه
علمی و ترویجی شناخته
شد و از طرف دکتر
مصطفی معین وزیر محترم
فرهنگ و آموزش عالی
این تاییدیه به مجله اثر
اعطاء گردید.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

تاییدیه درجه علمی

بر اساس بندج تبصره ۳۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ و نیز بندج تبصره ۳۴ قانون
بودجه سال ۱۳۶۴ در اجرای آیین نامه تایید اعتبار و تعیین ضرورت انتشار مجلات و
نشریات ملی و بر اساس رای یکصد و سی و هشتمین جلسه مورخ ۷۸/۷/۱۷
کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور مجله اثر (سازمان پیرایش و زیبایی کشور)
حائز شرایط دریافت درجه علمی - ترویجی شناخته شد.
این تاییدیه از تاریخ تصویب به مدت چهار سال معتبر است.

بانسکر و آرزوی توفیق الهی

دکتر مصطفی معین

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

درج در مجله علمی بروی جلد و شماره پروانه در داخل مجله الزامی است.